

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 155/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Vladimíra Janička, LL.M., proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 39 C 27/2022 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 39 C 525/2015), postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 236/2017 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 257/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 39 C 27/2022 [(pôvodne vedenom pod sp. zn. 39 C 525/2015), ďalej aj „konanie okresného súdu“], postupu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 236/2017 (ďalej aj „konanie krajského súdu“) a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 257/2019 [(ďalej aj „konanie najvyššieho súdu“); konanie okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu ďalej spolu aj „napadnuté konanie“]. Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej od všeobecných súdov primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 5 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd vydal v spotrebiteľskom spore platobný rozkaz č. k. 39 C 525/2015 zo 17. marca 2016, proti ktorému podala sťažovateľka 23. mája 2016

odpor a po uskutočnení súdneho pojednávania (15. februára 2017, pozn.) okresný súd rozsudkom č. k. 39 C 525/2015 z 12. apríla 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi vymáhanú sumu, pričom krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 236/2017 z 21. februára 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) sťažovateľkou napadnutý rozsudok okresného súdu v celom rozsahu potvrdil. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka s poukazom na § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie a najvyšší súd uznesením č. k. 8 Cdo 257/2019 z 30. marca 2022 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) zrušil rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka akcentuje, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti nie je v prejednávanej právnej veci právoplatne rozhodnuté a s akcentom na judikatúru ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) zastáva presvedčenie o potrebe posúdenia označených súdnych konaní ako jedného celku. Zároveň namieta absenciu doručenia uznesenia najvyššieho súdu, ktoré malo byť doručené len okresnému súdu (5. mája 2022, pozn.), avšak okresný súd jej doručil len predvolanie na pojednávanie naplánované na 25. január 2023.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

3. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

4. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 490/2021) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

5. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (napr. I. ÚS 358/2019, I. ÚS 85/2021).

6. Na podklade sťažovateľkou uvedeného skutkového stavu ústavný súd rezultuje, že v namietaných konaniach rozhodovali všeobecné súdy všetkých stupňov a k zmene právneho stavu došlo až uznesením najvyššieho súdu. Rozhodnutie najvyššieho súdu však podľa ústavného súdu samo osebe nevyvoláva také následky, ktoré by mohli spôsobiť porušenie sťažovateľkou namietaných práv a ani umožniť ústavnoprávny prieskum napadnutého konania ako celku.

7. Vychádzajúc zo svojej judikatúry, ústavný súd pripomína, že v mnohých prípadoch posúdil konanie všeobecných súdov ako jeden celok (napr. I. ÚS 170/2017, III. ÚS 728/2017, I. ÚS 17/2020), v zásade však išlo o konania, v ktorých súdy vyššej inštancie opakovane zrušili a vrátili vec na ďalšie konanie súdom nižšej inštancie, čím sa značným spôsobom narúšala právna istota a dôvera sťažovateľov v rozhodovaciu činnosť súdu nižšieho stupňa v tom, kedy bude v ich prejednávanej veci právoplatne rozhodnuté (predmetné napokon vyplýva aj zo súdnych rozhodnutí označených sťažovateľkou v naratívnej časti ústavnej sťažnosti – napr. I. ÚS 287/2018, IV. ÚS 81/2019, pozn.). Uvedené ale nie je prípad sťažovateľky. Uznesenie najvyššieho súdu síce pre sťažovateľku znamená zásadný obrat v doterajšom priebehu napadnutého konania, na strane druhej ide o rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorého vydanie predpokladá aj Civilný sporový poriadok práve formuláciou jedného z dovolacích dôvodov [§ 420 písm. f) CSP]. Zrušenie rozhodnutia súdu nižšieho stupňa z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces [§ 365 ods. 1 písm. b), § 389 ods. 1 písm. b) a § 420 písm. f) CSP] nedosahuje takú intenzitu zásahu do základných práv, aby sa im v rámci konania pred ústavným súdom automaticky poskytla ochrana. Okrem už všeobecnými súdmi judikovaného porušenia práva na spravodlivý proces ako dôvodu na zrušenie rozhodnutia sa na vyslovenie porušenia základných práv ústavným súdom vyžaduje zohľadnenie osobitostí konkrétneho prípadu, iné prípadné porušenia práv sťažovateľa alebo opakované rozhodnutia súdov vyššej inštancie, ktoré prejednávajú vec vrátiť súdu nižšieho stupňa na ďalšie konanie. V napadnutom konaní však ide o prvé rozhodnutie, ktorým súd vyššieho stupňa poukázal na nedostatky napadnutého konania a má za následok odlišné právne posúdenie skutkového stavu v porovnaní s právnym názorom predtým konajúcich všeobecných súdov. Rozhodnutie najvyššieho súdu tak vzhľadom na sťažovateľkou prezentovaný skutkový stav napadnutého konania nedosahuje takú mieru, aby spôsobilo zásah do jej namietaných práv a umožnilo preskúmanie konania okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu ako celku (I. ÚS 299/2021).

8. Navyše, prípadnému separátnemu prieskumu napadnutých konaní bráni nielen sťažnostná argumentácia, ktorou sa sťažovateľka domáha výlučne preskúmania napadnutého konania ako celku, ale aj temporálny aspekt, keďže ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená v čase konania okresného súdu, pričom z ústavnej sťažnosti je zrejmé, že konanie na krajskom súde prebiehalo od 2. októbra 2017 do 7. apríla 2019, resp. v dôsledku odstránenia chýb v písaní rozsudku krajského súdu od 2. augusta 2019 do 8. októbra 2019 (bod 40 ústavnej sťažnosti, pozn.) a konanie najvyššieho súdu od 9. októbra 2019 do 4. mája 2022. Podľa konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, alebo aby sa v porušovaní práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 165/2021, II. ÚS 302/2021, porovnaj tiež rozsudky EŠLP vo veci Obluk proti Slovenskej republike, z 20. 6. 2006, sťažnosť č. 69484/01, body 62 a 63;

Mazurek proti Slovenskej republike, z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05). Preto pokiaľ sťažovateľka namieta existenciu zbytočných prietahov v konaní krajského súdu a najvyššieho súdu, ochrany svojich práv sa mohla domáhať už oveľa skôr, t. j. v štádiu trvajúceho zásahu v konaní o veci samej, a to v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá vyžaduje, aby aj strana sporu sledovala svoje subjektívne práva a robila také kroky, v dôsledku ktorých nebude dochádzať k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu.

8.1. V prípade namietaného postupu okresného súdu je primárne potrebné upriamiť pozornosť na skutočnosť, že obdobie, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde a najvyššom súde, nemožno pričítať na vrub nečinnosti alebo neefektívneho postupu okresného súdu, a to aj napriek tomu, že najvyšší súd rozhodnutia súdov nižších stupňov zrušil a vec vrátil na konanie okresnému súdu (bod 2 tohto uznesenia, pozn.). Konanie okresného súdu, ktorý o odpore proti platobnému rozkazu (podaný 23. mája 2016, pozn.) rozhodol rozsudkom č. k. 39 C 525/2015 z 12. apríla 2017, t. j. už takmer po 10 mesiacoch, nie je v žiadnom smere možné hodnotiť ako nečinnosť okresného súdu. Istá miera nesústredeného postupu je však vizibilná z postupu okresného súdu, ktorý uznesenie najvyššieho súdu (doručené okresnému súdu 5. mája 2022, pozn.) právnomu zástupcovi sťažovateľky expedoval až 5. decembra 2022. Ústavný súd uskutočnením vlastného prieskumu zistil, že doručenie predmetného uznesenia bolo neúspešné, a to z dôvodu stavu elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľky, ktorá neumožňovala doručenie. Podľa okresného súdu nemožnosť doručenia spočívala v administrácii, keďže právny zástupca sťažovateľky zmenil formu výkonu advokácie, ktorú okresnému súdu neoznámil. Okresný súd preto pristúpil k opakovanému doručeniu a uznesenie najvyššieho súdu bolo právnomu zástupcovi sťažovateľky doručené 24. januára 2023. Podľa informácií poskytnutých okresným súdom sa v napadnutom konaní 25. januára 2023 uskutočnilo súdne pojednávanie, ktoré sa odročilo na neurčito, a to na účel uzatvorenia súdneho zmieru a vedenia mimosúdnych rokovaní. Napriek tomu, že postup okresného súdu po vrátení veci na ďalšie konanie nie je s ohľadom na kautely procesnej hospodárnosti možné považovať za postup optimálny, nedosahuje takú mieru nesústredenosti, ktorá by zakladala opodstatnenosť ústavnoprávneho prieskumu.

9. Na tomto mieste ústavný súd dáva do pozornosti, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem „zbytočné prietahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ (napr. I. ÚS 63/00, I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, I. ÚS 236/2022). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na rozhodovaciu prax ESĽP, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. rozsudky ESĽP vo veci Humen proti Poľsku, z 15. 10. 1999, sťažnosť č. 26614/95, body 58 a 69; Calvelli a Ciglio proti Taliansku, zo 17. 1. 2002, sťažnosť č. 32967/96, body 64, 65 a 66).

10. Ústavný súd pre úplnosť kontextu prejednávanej veci a posudzovania celkovej dĺžky konania konštatuje, že hoci obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je obdobný do tej miery, že ich porušenie ústavný súd posudzuje spoločne, perspektíva ústavného súdu vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom je odlišná ako v prípade ESLP. Európsky súd pre ľudské práva posudzuje namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k Slovenskej republike ako členskému štátu Rady Európy a ústavný súd ako vnútroštátny ľudskoprávny súd posudzuje potenciálne porušenie základných práv sťažovateľov vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom (m. m. I. ÚS 390/2019, I. ÚS 299/2021). Nemožno preto konštatovať, že by ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v každom konaní automaticky sčítal dĺžku konania pred viacerými inštanciami štátnych orgánov a túto následne hodnotil bez ohľadu na okolnosti prípadu (I. ÚS 238/2022, I. ÚS 317/2022).

11. V konklúzii predneseného ústavný súd uzatvára, že namietaná dĺžka napadnutého konania nedosahuje ústavne relevantnú intenzitu, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľkou namietaných práv. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

12. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

13. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prieťahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto sťažovateľke nebráni, aby ústavnému súdu predložila novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu